

Najbolj aktualno vprašanje

V Italiji se po kratkem poletnem premoru postopno obnavlja politično in parlamentarno delo. Vlada pa se je kljub poletnim političnim morala ukvarjati z zelo resnimi problemi. Prav okrog velikega šmarna je italijanska lira zašla na valutnih tržiščih v hudo krizo, saj je njena vrednost stalno padala, zlasti v primerjavi z nemško marko in ameriškim dolarjem. Guverner Banke Italije je iznenada zvišal eskontno mero za 0,5 odstotka, kar je med drugim imelo za posledico, da se je za nekaj tisoč milijard lir povečal javni dolg.

Stanje italijanske lire se je v zadnjih dneh sicer rahlo izboljšalo, obstaja pa še vedno odprto vprašanje velikanske javne zadolžitve. Zakladni minister zahteva, naj vlada še ta mesec predloži parlamentu finančni zakon, ki naj predvsem določi zgornjo, še dopustno mejo javnega dolga. Ta naj bi znašal največ 158.000 milijard lir, prihodnje leto pa naj se ta meja zniža na 138.000 milijard lir.

Iz vsega tega predvsem izhaja, da sedanja vlada nikakor ne bo mogla uresničiti ene temeljnih obljub med volilnim bojem, češ da bo znižala davke. Podjetniki naj bi raje vlagali denar za nova delovna mesta, je med drugim poudarjal Silvio Berlusconi.

Če bo hotela vlada zmanjšati ogromno zadolžitve, bo morala nujno pričeti s klestenjem javnih izdatkov. Kot pravijo, bo na udaru predvsem pokojninski sistem. Za to področje se v Italiji po zadnjih podatkih letno potroši nič manj kot 191.000 milijard lir. Pravijo, da bo treba zato poskrbeti za korenite spremembe. Govorijo, da bodo predvsem pregledali stanje invalidskih pokojnin, češ da obstajajo mnoge zlorabe. To pomeni, da prejemajo pokojnine tudi ljudje, ki dejansko niso invalidi. Pregled stanja na tem področju bo trajal dolgo, zato ni pričakovati otipljivih rezultatov na krajši rok. S klestenjem javnih izdatkov bo treba torej nadaljevati tudi na drugih področjih.

Če gledamo na italijansko notranjo politiko iz našega manjšinskega zornega kota, moramo

DRAGO LEGIŠA

29. študijski dnevi »Draga«

Na letošnjih 29. študijskih dnevih Draga, ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev, bo letos od 2. do 4. septembra govorilo 5 predavateljev. Pričetek bo v petek, ob 17. uri. Prvo srečanje bo posvečeno zgodovinski tematiki, drugo problemom slovenske manjšine v Italiji in Avstriji, tretje bo verskega značaja, kot zadnji pa bo spregovoril bivši slovenski zunanji minister Janez Janša.

Študijski dnevi Draga potekajo v zelenem parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Zadnja štiri

leta so organizatorji dali za to priložnost postaviti tudi velik šotor, da bi zagotovili nemoten potek srečanju tudi v slučaju nenaklonjenega vremena. Letos pa so šotor postavili že avgusta meseca, da bi tako lahko služil tudi drugim namenom. Pod isto »streho« so namreč potekale bogate prireditve ob 15-letnici Sklada Mitja Čuk, skorajda sočasno z Drago pa bo tudi Draga mladih. O tem poročamo v drugem članku.

Prvo temo 29. Drage nakazujejo že številni članki, ki so se v

tem času pojavili v raznih časopisih. Gre za znamenito bitko pri Frigidu, oziroma za spopad med vojskama cesarja Teodozija in proticesarja Evgenija 5. in 6. septembra 394 v zgornji Vipavski dolini. Zmaga krščanskega cesarja

Iz vsebine:

A. Bratuž: *Sen. Spadolini in Slovenci* (str. 3)

J. Paljk: *»Ignoranca ni nobena odlika, tudi za Messorija ne«* (str. 3)

D. Devetak: *Mednarodna filmska umetnost v Benetkah* (str. 7)

Janko Jež: *Spomini* (5. del) (str. 7-8)

Potek letošnje Drage so predstavili na tiskovni konferenci v začetku tega tedna v prostorih Slovenske prosvete v Trstu. Govorila sta Sergij Pahor in Marij Maver (foto S. Ferrari)

nad zadnjim cesarskim predstavnikom poganstva je pomenila dokončen poraz stare religije. Šlo je torej za versko vojno, ki je tudi s kulturno zgodovinskega vidika imela naravnost epohalne posledice. Z vsemi članki, ki so v tem času izšli o tej bitki, je reklama za prvo predavanje na Dragi zagotovljena. Govoril bo dr. Stane Gabrovec.

Pričakovanje vzbuja tudi nastop Janeza Janše, ki je v tem tre-

(hj) IIII 2

Obisk Janeza Pavla II. v Sarajevu

Med moralno dolžnostjo in prikritimi grožnjami

Napovedani papežev obisk v Sarajevu ima predvsem globok moralni in seveda tudi politični pomen. Vprašanje pa je, ali bo to dejanje spremenilo ravnanje mogočnejšev do balkanske tragedije. Glede na dosedanja razvoj dogodkov bo verjetno žal prevladala logika interesov prodajalcev orožja, ki ga izdelujejo navadno tovarne, z večinsko državno udeležbo, če ne že 100-odstotno v državni lasti.

Papeževa napoved, da bo obiskal bosansko prestolnico, je vsekakor že sama po sebi vzbudila kopicu komentarjev: nekateri so za, drugi proti. Zanimivo je bilo ravnanje mirovnih sil Združenih narodov, ki so napoved sprejele skorajda kot novo napovedano sitnost.

Značilne pa so bile tudi izjave bosanskih voditeljev oziroma srbska »velika zaskrbljenost«, saj se jim je s to taktiko posrečilo že nekajkrat speljati dogajanje v svoj prid.

Po dosedanjih ocenah, ko se papež še ni javno in dokončno izrekel o obisku, je mogoče s precejšnjo gotovostjo trditi, da je odločitev že sprejeta in da bo Janez Pavel II. gotovo obiskal Sarajevu, ker ima to za svojo moralno dolžnost. Prepričan je namreč, da lahko njegov obisk, kljub nevarnosti, pripomore k reševanju tragedije, ki se dogaja na Balkanu. Obisk papeža gotovo ni vsakdanje dejanje in, kakorkoli že, svetovna javnost ne bo mogla z brezbrzičnostjo mimo tega dogodka. Morebiten atentat bi še bolj poudaril pomen tega dejanja; pokazal bi, da na

Balkanu ne držijo nobena pravila igre in da je le logika močnejšega tista, ki lahko napravi konec klanju.

Sveti oče se gotovo zaveda, da bi odpoved tega obiska razočarala vse dobro misleče ljudi, ki verjamejo v neko moralno moč, v dobro, ki lahko premaga nasilje in zlo. To so misli, ki jih je bilo mogoče v preteklih dneh večkrat brati v raznih italijanskih časopisih. Papež se tega dobro zaveda in se bo skoraj gotovo odločil za pogumno pričevanje, da je še vedno mogoče nekaj narediti, da bi se obrnil tok dogajanja v Bosni in Hercegovini, da bi se pomirili nacionalistični plameni, da bi voditelji, ki krojijo usodo narodov, začutili moralno dolžnost, da ustvarijo pogoje za trajen in trden mir na Balkanu, pragu Srednje Evrope.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 1. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Sprehodi po poteh slovenskega gledališča; 10.00 Poročila; 12.00 »Nocoj smo poslušali burjo«, vpogled v 90-letno delovanje Slovenskega planinskega društva v Trstu. Pripravlja Marinka Perlot; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Tiho tiho, davno davno; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Po poteh naših izseljencev.

■ PETEK, 2. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Za črte, za bogove nad oblaki; 10.00 Poročila; 11.30 Odrpta knjiga. Prežihov Voranc: »Potolčeni kramoh«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.40 Slovenski zbori; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Števerjan '94; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Slovenska lahka glasba.

■ SOBOTA, 3. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Otroški kotiček: »Za spretne roke« (Martina Ozbič); 10.00 Poročila; 11.30 Odrpta knjiga. Prežihov Voranc: »Dobro jutro«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 Dogodivščine in Grand Canyonu. Piše Andrej Beličič; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Iz studia z vami: izbor iz okroglih miz; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Sergej Verč - Boris Kopal: »By-pass ali rešitev po slovensko«. Satirični kabaret.

■ NEDELJA, 4. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojšanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 11.00 Čakole na placu; 11.45 Vera in naš čas; 12.40 Pa se sliš', slovenske ljudske pesmi; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Sergej Verč - Boris Kopal: »By-pass ali rešitev po slovensko«. Satirični kabaret; 15.00 Z naših prireditiv; 16.00 Sklepni del študijskih dnevov »Draga '94«.

■ PONEDELJEK, 5. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Italijanska srečanja slovenskega pesnika; 10.00 Poročila; 11.30 Odrpta knjiga. Prežihov Voranc: »Gospo-svetsko polje«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 Dopisnice iz najbližnjega vzhoda; 12.40 Slovenski oktet, umetniški vodja Valens Vodusek; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Izkušnje s potovanja po Srednji Ameriki; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Spoznavajmo svojega otroka.

■ TOREK, 6. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Indija, srce sveta; 10.00 Poročila; 11.30 Odrpta knjiga. Prežihov Voranc: »Za delom«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 Doživljati rojstvo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.40 Nekaj minut z...; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Aleksander Marodič: »Upor jezne gospodinje« - radijska komedija.

■ SREDA, 7. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Julius Kugy: Slovenske gore, slovenski ljudje; 10.00 Poročila; 11.30 Odrpta knjiga. Prežihov Voranc: »Prvi maj«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 S hrano do zdravja; 12.20 Uspešnice 1994; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Čakole na placu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Primorske mavrice; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe: Pesniški utrinki Vinka Beličiča (Ester Sferco); Rodinov poljub (Tanja Rebula).

4. Draga mladih bo od 1. do 3. septembra v parku Finžgarjevega doma

Izbira poklica vpliva na prihodnost mladega človeka

Na letošnji Dragi mladih, ki bo, kot smo že poročali, od 1. do 3. septembra v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, bomo govorili o pomembnosti pravočasne in pravilne izbire poklica oziroma zaposlitve.

V uvodnem predavanju (četrtek, 1. sept. ob 17.00) dr. Janeka Museka, profesorja na Filozofski fakulteti v Ljubljani, se bomo lahko seznanili, kako je možno brez večjih osebnih težav izbrati ustrezen poklic in, kasneje, pravo zaposlitev. Predavatelj je profesor psihologije, zato nam bo ta problem orisal s psihološkega vidika.

Drugo predavanje (petek, 2. sept., ob 9.30) bosta pripravila dr. Zarjan Fabjančič, profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, in gospod Janez Škulj, predsednik Mladinskega sveta Slovenije. Govorila bosta o gospodarskih trendih v Evropi in o vplivu le-teh na mladinsko brezposelnost. Dotaknila se bosta tudi programov Tempusa (ter drugih sorodnih programov) in to tako univerzitetnih kot tudi mladinskih.

Vrhunec prireditve pa bo okrogla miza (petek, 2. sept., ob 14.30) z naslovom »Poklic — moja prihodnost«. Na okrogli mizi bo spregovorilo nekaj priznanih strokovnjakov. Mag. Renate Forstner je svetovalka v avstrijskem zveznem Ministrstvu za šolstvo. Svoj referat bo podala v angleščini, poskrbljeno pa bo tudi za prevajanje. Poleg nje bodo sodelovali še gospod Jože Glazer, ki je diplomirani sociolog, drugače pa direktor Republiškega zavoda za zaposlovanje; gospod Vojko Kocjančič, predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki bo prikazal stanje pri zaposlovanju mladih v Italiji, oz. Fur-

laniji Julijski krajini; mag. Irena Marinko, ki je direktorica agencije Leila, t.j. privatna agencija, ki se ukvarja s posredovanjem prostih delovnih mest iskalcem zaposlitve; ter gospod Silvo Narobe, zaposlen na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve pri Vladi Republike Slovenije.

Vsak od sodelujočih bo predstavil razmere na svojem področju, tako da nam bo na voljo več primerjav. V prvi vrsti bo to primerjava med pristopi, ki jih glede zaposlovanja izvajajo v Sloveniji, Avstriji in Italiji. Primerjava pa bo možna tudi na relaciji državne in privatne iniciative.

Najprej bodo sodelujoči orisali splošno situacijo s tem, da nam bodo predstavili nekaj statističnih podatkov v zvezi z brezposelnostjo ter s situacijo povezano s profili, ki so najbolj iskani. Dotaknili se bodo tudi programov in konkretnih akcij, s katerimi država pomaga mladini.

Vsi ti podatki so zelo aktualni in prinašajo tudi nekaj zanimivosti. Zanimivo bo na primer odkriti, ali se res problem brezposelnosti pri mladi populaciji kaže predvsem pri mladih z nižjo izobrazbo in če se torej spleča študirati. Zanimive bodo tudi primerjave glede brezposelnosti v Evropi, kjer zasledimo povprečno 11% brezposelnosti, medtem ko je položaj Slovenije kar ugoden, če pomislimo, da ima ta mlada država »samo« 9% brezposelnih.

Dotaknili se bomo tudi morda manj poznanega pojava odklanjanja ponujene zaposlitve. Ta je lahko posledica sive ekonomije, ugodnih denarnih nadomestil ipd. Po drugi strani pa ne smemo pozabiti, da ima na-

vsezadnje vsakdo, po vseh evropskih konvencijah, pravico do ustrezne zaposlitve, kar pomeni, da lahko neustrezna dela tudi odkloni.

Toda to so le nekatere izmed tem, ki se jih bomo dotaknili pri okrogli mizi in predavanjih, ki bodo na programu na letošnji Dragi mladih. Vsakdo bo imel med diskusijo tudi priložnost, da si razčisti dvome in vprašanja o kakem specifičnem problemu ter da izmenja svoje izkušnje z izkušnjami sovrstnikov iz drugih pokrajin. Visoka strokovnost predavateljev pa bo obenem garancija za visoko kvaliteto teh srečanj.

Janez Drnovšek
Breda Susič

* * *

29. študijski dnevi
»Draga«

nutku še vedno v centru javne pozornosti, saj ga mnogi branijo in mnogi obsojajo.

Izrazito versko predavanje bo tisto, ki ga bo posredoval Lojze Čežmar, med drugim vodilni slovenski religiozni slikar. Gost sodi v krog jezuitske verske prenovne, ki sicer ne sili v ospredje, ampak jo je čutiti v slovenski verski skupnosti. V nekem smislu je prisotna tudi na Goriškem pri skupini »Izvir« (sorodna skupina se v Sloveniji imenuje »Kres«).

Seveda takšna prireditve, kot je Draga, tudi letos ni mogla mimo problematike, ki zadeva za-mejske Slovence. Govorila bosta mag. Marija Jurič-Pahor, po rodu s Koroške, in Tržačan Hektor Jogan. Tudi glede na dogodke zadnjih dni, predvsem na podel atentat v Celovcu, bo tudi ta okrogla miza, ki se bo dotaknila najaktualnejših in najresnejših problemov naše manjšine v Italiji in na Koroškem, verjetno pritegnila številne obiskovalce.

V teh dneh je že, kot vsako leto, izšel tudi zbornik lanske Drage. Gre za knjigo, ki vsebuje vsa predavanja in tudi posege vseh gostov in udeležencev z bogatim fotografskim gradivom. Tokratni zbornik, ki ga bodo predstavili na Opčinah med potekom tridnevne prireditve, nosi naslov »Družba in mit«.

* * *

Ekonomski fakulteta Tržaške univerze obvešča, da je za usmeritvi Ekonomija in trgovina ter Ekonomija mednarodne trgovine in valutarnih trgov za akademsko leto 1994-95 na razpolago 550 mest. Rok za vpis zapade 15. oktobra, za usmeritev Statistične vede ter Statistika in informatika v podjetju pa 7. novembra.

XXIX. ŠTUDIJSKI DNEVI

DRAGA 94

Park Finžgarjevega doma, Opčine, Narodna ulice 89

Petek, 2. septembra

ob 17. uri: predstavitev letošnje Drage

ob 17.30: Dr. Stane Gabrovec

KRŠČANSTVO IN FORMACIJA SLOVENSTVA

Sobota, 3. septembra

ob 16. uri: Mag. Marija Jurič-Pahor in dr. Hektor Jogan

PRI-SILA SPOMINA V IDENTITETI
KOROŠKIH IN TRŽAŠKIH SLOVENCEV

Nedelja, 4. septembra

ob 10. uri: Lojze Čežmar

V NOVO SPROŠČENOST
SLOVENSKEGA KRISTJANA

ob 16. uri: Janez Janša

POGLED ČEZ SLOVENSTVO

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri na prireditvenem prostoru.

Sen. Spadolini in Slovenci

Nedavno je v Rimu umrl do-
smrtni senator Giovanni Spado-
lini, pomemben italijanski politik,
državnik, zgodovinar in časnikar.
V zadnjem času je bil večkrat
predsednik senata in za en sam
glas ni to postal tudi letos aprila.
Prej je bil večkratni minister in
predsednik vlade, poleg tega pa
še tajnik republikanske stranke,
kateri je pripadal. Prav gotovo je
pokojni politik predstavljal morda
še zadnje aktivno živo pričo
politične nomenklature iz prejšnje
republike.

Toliko za kratek okvir nasled-
njim vrsticam. Odločitev za kratek
zapis o senatorju Spadoliniju
pa je bolj kontingentne narave.
Gre za bežen spomin na srečanja
s toskanskim državnikom (njego-
vo rojstno mesto so bile Firenze,
kjer je imel v svoji vili zelo bogato
knjižnico), ki so se odvijala v
Gorici, Trstu in še lansko leto v
Rimu.

Do prvega srečanja s predsed-
nikom Spadolinijem je prišlo v
Gorici ob neki okrogli obletnici
zavzetja Gorice v prvi svetovni
vojni. Tedaj je imel tudi pomem-
ben javni govor na Battistijevem
trgu, v katerem je jasno dejal, da
mora Italija zaščititi slovensko
manjšino v okviru svojih meja in
to z ustrezno demokratično zako-
nodajo. Nato je na sedežu PRI na
kratko sprejel delegacijo deželne
SSK, ki jo je vodil takratni dežel-
ni tajnik dr. Drago Štoka, v njej
še pok. Miro Gradnik, Marjan
Terpin in podpisani). Predstav-
ništvo Slovenske skupnosti je mi-
nistrskemu predsedniku izročilo
tudi kratko spomenico o naših ne-
rešenih vprašanih in se zadržalo
v kratkem, a prisrčnem pogovoru
z njim.

Drugič sem se srečal s pred-
sednikom vlade ob obisku enotne
delegacije na tržaški prefekturi.
Tu je pogovor potekal bolj uradno
in tehtno, ko smo Slovenci pred-
stavili Spadoliniju vrsto vprašanj
in odprtih zadev. Tudi pri tem
pogovoru, ki je seveda izpadel
stvarno, čeprav morda ne povsem
zadovoljivo, je prišla na dan nje-
gova verjetno prirojena in tipična
toskanska včasih pikra duhovitost.
Tako npr. ob rokovanju z
duhovnikom, članom delegacije
iz videmske pokrajine, ko je sim-

Škof Bellomi okreval

Po daljši boleznii se je tržaški škof
prejšnji teden spet vrnil med svoje ver-
nike. Msgr. Lorenzo Bellomi je bil
operiran letošnjega aprila, katarinsko
bolnišnico pa je zapustil šele konec ju-
nija, nato pa je šel na Tirolsko, da bi
si tam na svežem gorskem zraku po-
novno nabral moči.

patično pripomnil, zakaj ne nosi
kolarja. Če bi bil njegov škof, bi...
(Spadolini je bil, kljub odločni
laičnosti, tudi osebno veren, kot
je pokazal njegov pogreb, pa tu-
di zanimanje zgodovinarja za vlo-
go katoličanov v Italiji po risorgi-
mentalnem obdobju).

Zadnje srečanje je bilo lanskega
prvega junija v Rimu v palači
Madama, kjer sva bila skupno z
deželnim tajnikom Ivom Jevnikar-
jem na zanimivem in plodnem
srečanju s predsednikom senata.
Temu sva (skupno z obiskom pri
predsedniku poslanske zbornice
Napolitanu) nesla spomenico s
podpisi za zajamčeno slovensko
zastopstvo v izvoljenih telesih. O
tem srečanju je pisec teh vrstic si-
cer že obširno poročal lani takoj
zatem, zato se ne bom ponavljal.
Vsekakor pa naj le ponovno pou-
darim kulturno in prijazno vzdu-
šje, ki je spremljalo najin nadpo-
lurni obisk pri predsedniku senata.
Še posebej s podaritvijo monu-
mentalne knjige o palači Madama
osebnim posvetilom, prikaz prve
originalne izdaje republiške usta-
ve, pomen tega prostora za funk-
cije nadomestnega državnega po-
glavarja (kar je po ustavi predse-
dnik visoke zbornice). Pa še vloga
Mazzinija in njegovih Slovanskih
pisem za prijateljstvo med narodi
ob Jadranu, njegov lep spomin na
Ljubljano itd. To vse mimo urad-
nega dela pogovora. Naj še spom-
nim na zaključni kratek televizijski
pogovor, v katerem je sen.
Spadolini potrdil pravico manjši-
ne za zajamčeno zastopstvo.

* * *

Giuseppe Mazzini, eden iz-
med očetov italijanskega Risorgi-
menta, je bil gotovo med Italijani,
ki je kar dobro poznal slovan-
ski svet, kar kažejo njegove Let-
tere slave. V tem delu odločno za-
govarja nujnost prijateljstva in so-
žitja s slovenskim svetom ob Ja-
dranu. Danes velja Mazzini za ne-
kakega ideologa republikanske
stranke, ki pa ni kaj posebno sledi-
dila prej omenjenim smernicam v
našem deželnem okviru, čeprav
je sicer sodelovala dolgo let tudi
s slovensko stranko tako v občins-
kem, pokrajinskem in deželnem
merilu in vsaj načelno sprejema-
la zahtevo po zaščiti. Rim pa je
daleč...

Giovanni Spadolini bo vseka-
kor ostal zapisan v analih sodob-
ne italijanske politične zgodovi-
ne kot močna in odprta osebnost
z državnimskim pogledom in ev-
ropsko zavestjo — verjetno tudi
po Mazzinijevem zgledu Giovine
Europa. Kot takega se ga bomo
tudi spominjali!

Andrej Bratuž

»Ignoranca ni nobena odlika, tudi za Messorija ne«

Vittorio Messori nas spet presene-
ča s svojimi izjavami in nepoznav-
njem zgodovine na balkanskih tleh.
Po tistem grozovitem intervjuju, ki ga
je lansko leto imel v dnevniku Cor-
riere della Sera, ko je dejal, naj Za-
hod pusti klanje v Bosni mirno na-
prej, češ, da je že tako v naravi narod-
ov na Balkanu, da se občasno med
sabo koljejo, ko je dejal, da ni napa-
dalca in ne napadenega in ne žrtve in
ne krvnika, ampak samo vojskujoče
se strani, ki imajo enake krivde.

Sedaj prihaja na dan s podpisanim
člankom v zadnji številki revije Pano-
rama, ko ponovi svoje teze o svojem
videnju vojne na Balkanu.

Ko smo že pri njegovem lansko-
letnem intervjuju, naj za kroniko po-
vem še to, da je pisatelj Alojz Rebula
priobčil članek v ljubljanski Družini
na to temo. Pisatelj pravi, da sam in-
tervjuja ni nikdar bral, da pa je dvo-
mil v njegovo verodostojnost; ker je
prijatelj Messorija, ga je kontaktiral in
le-ta, da mu je odpisal, da ne odgo-
varja za svoje intervjuje, ker ga baje
vsak dan pokliče veliko časnikarjev.
Dejstvo pa je, da intervjuja v časni-
ku Corriere della Sera Messori ni nik-
dar demantiral, kar je že samo zelo
zgodovno dejstvo, saj Corriere ni nek
podeželski listič.

Tokrat pa objavlja Messori spet
svoje videnje Balkana v že omenjeni
reviji in na koncu članka je podpis
Vittorio Messori. Tokrat torej ne gre
za intervju, ampak za članek, ki je
podpisan.

Članek je naravnost grozljiv, saj si
od katoliškega pisca, ki prodaja na
milijone knjig o zgodovini krščanstva,
ne moremo pričakovati razlage zgo-
dovinskih dejstev na Balkanu z bese-
dami železnega kanclerja Bismarcka,
ki da je baje nekoč dejal takole: »Na
Balkanu bo najbolj cenjeno preganjanje
dolgočasa klanje med seboj, z ve-
seljem bodo to počeli.« Tako začne
Messori svojo razlago vojne v Bosni
in še navede svojo znano teorijo, ki
jo je že povedal za Corriere, češ da na
Balkanu ni krvnika in ni žrtve, ampak
da so vsi odgovorni za vse. Pa ne sa-
mo to! Ker postavlja Messori tudi Slo-
vence na Balkan, se retorično vpraša,
če smo zares civilen narod. Seveda da
pridevnik civilni v narekovaj. Krivda
Slovencev je po Messoriju v tem, da
so v štiridesetdnevni zasedbi Trsta
Slovenci napolnili kraške fojbe z ljud-
mi samo zato, ker so bili le-ti Italijani
in mogoče tudi samo zato, ker niso bi-
li komunisti. Da je res tako, pravi Vi-
torio Messori, je dovolj, če vprašaš
starejše Tržačane, ki da vedo dosti
povedati o tem.

Tako je torej Messori, ki velja za
enega najvplivnejših italijanskih ka-
toliških publicistov, gotovo pa za naj-
bolj uspešnega in tudi za človeka, ka-

teremu so vrata v Vatikan na stežaj
in vedno odprta. Prav sedaj namreč
pripravlja veliko knjigo o papežu, ki
bo izšla v milijonskih nakladah v vseh
svetovnih jezikih, govori se že o nad
dvajsetih prevodih.

Kaj naj človek reče ob tako grobih
in krivičnih posploševanjih, ki jih
Messori navaja v Panorami. Tokrat
Messori ne bo mogel reči, da »ni dal
intervjuja«, ker je pod člankom sam
podpisan, vsaj upam, da spet ne bo
imel kaj povedati v svojo obrambo.
Nekaj pa bi lahko povedal, namreč to,
da zgodovine na Balkanu ne pozna,
morda jo pozna le toliko, kolikor se
je v šoli o njej učil, se pravi skoraj nič.

In v takih primerih je moralna
dolžnost vsakega pisca in zgodovi-
narja, da molči in ne daje nesmisel-
nih in krivičnih izjav. Še posebno, če
je znan, bogat, upoštevan in tako na-
prej. Tudi če se piše Vittorio Messori.
Ignoranca namreč ni nobena ča-
stljiva odlika, tudi za Messorija ne.

Jurij Paljk

* * *

Najbolj aktualno vprašanje

◀▶▶▶
ugotoviti, da se že krepko čuti
prisotnost Nacionalnega zavez-
ništva oziroma misovskega gi-
banja v vladni večini. Na drugem
mestu objavljamo izvajanja mi-
sovskega tržaškega prvaka Gia-
comellija, ki se tičejo tudi naše
manjšine. Predstavniki tega za-
vezništva bodo ob sodelovanju
tukajšnjih predstavnikov Berlus-
conijevega gibanja gotovo nape-
li vse sile, da se naša temeljna
vprašanja ne bodo premaknila z
mrtve točke. Misovci in njihovi
prijatelji vztrajajo — kot znano —
na stališču, da je naša slovenska
manjšina že dovolj zaščitena in
da bi novi ukrepi v njeno korist
predstavljali privilegij. Prav za-
radi tega postaja po našem mne-
nju zelo aktualno vprašanje no-
vih političnih struktur znotraj
slovenske manjšine v Italiji. Gre
za nove organizacijske prijeme in
predvsem za učinkovitejše orga-
nizacijske oblike, ki naj prepre-
čijo predvsem nepotrebno troše-
nje sil in ki naj našim splošnim
prizadevanjem zagotovijo uspeh.

* * *

V mirni vasi blizu Opčin, pri Ba-
nih, je konec prejšnjega tedna potekal
tradicionalni praznik pod kostanji, so
imeli v gosteh ugledno gostjo iz Ru-
sije. Šlo je za nič manj kot hčerko
predsednika Borisa Jelcina Tatjano,
ki je bila v naših krajih na zasebnem
obisku pri prijateljih in se je, kot je
sama rekla, na našem Krasu odlično
počutila.

V organizaciji dolinske sekcije Slovenske skupnosti

Dobro obiskan »Naš praznik« v Zabrežcu pri Borštu

Posnetek s praznika v Zabrežcu

(foto D. Križmančič)

V Zabrežcu pri Borštu v dolinski občini je tamkajšnja sekcija Slovenske skupnosti tudi letos priredila vsakoletni »Naš praznik«, ki je potekal od 20. do 22. avgusta. Na prireditvenem prostoru se je vsak večer zbralo veliko ljudi, še posebno razveseljivo pa je bilo dejstvo, da so prav zadnjega dne prevladovali med udeleženci predvsem mladi. Igrala sta ansambla Krt iz Stranj pri Kamniku in Napoleon iz Kranja.

V okviru kulturnega sporeda je v imenu gostiteljev spregovoril tajnik dolinske sekcije Slovenske skupnosti Sergij Mahnič, nato pa sta na oder stopila še predstavnik pokrajinskega tajništva stranke Peter Močnik ter gost iz Slovenije Tomaž Kunstelj, generalni sekretar slovenskega ministristva za zunanje zadeve.

Sergij Mahnič se je zaustavil predvsem pri krajevnih razmerah. Med drugim je govoril o občinskih volitvah, ki bodo spomladi prihodnjega leta. Slovenska skupnost zagovarja stališče, je dejal, da bi politične sile sedanjne upravne večine predstavile skupno listo in sicer na osnovi enakega dostojanstva. Pristavil je še, da lahko tudi Ssk predlaga kandidata za župana na teh volitvah. Namen takšne skupne liste bi bil v tem, je še poudaril Mahnič, da bi bodoča občinska uprava zagotavljala čim višjo raven zaščite slovenske manjšine, a tudi enakopravno sožitje z večinskim narodom.

Dr. Peter Močnik je v svojem posegu najprej poudaril važnost tržaških pokrajinskih volitev, ki jih bodo po vsej verjetnosti razpisali za prihodnjo pomlad in ne jeseni, kot je sprva kazalo. Opozoril je na potrebo, da se Slovenska skupnost nanje dobro pripravi, upoštevajoč novosti, ki jih prinaša nedavna volilna reforma. Sicer pa

se je Močnik ustavil predvsem pri predlogu Ssk, da bi osnovali Narodni svet Slovencev v Italiji, skupno vsemanjšinsko telo.

Močnik je dalje poudaril, da bi uresničitev te zamisli pomenila velik korak naprej v iskanju enotnejših oblik delovanja in nastopanja Slovencev v Italiji, kar bi bilo bistvenega pomena tudi za uspešnejše uveljavljanje pravic slovenske manjšine.

Predstavniki zunanjega ministristva Republike Slovenije Tomaž Kunstelj pa je uvodoma zagotovil vsestransko podporo matice Slovincem po svetu in še posebej v Italiji, sicer pa je govoril predvsem o zapletih in težavah, ki se porajajo v odnosih med Slovenijo in Italijo. V tej zvezi je omenil vprašanja množičnega podeljevanja italijanskega državljanstva državljanom Republike Slovenije. O tem vprašanju je dejal, da te poteze ni mogoče razumeti kot prijateljsko gesto ter napovedal, da bo slovenska vlada nanjo znala odgovoriti na primeren način.

Prireditve so potekale na Opčinah od 19. do 30. avgusta Bogat spored za otroke in odrasle ob 15-letnici Sklada Mitja Čuk

Pred nekaj dnevi so se v prijetnem okolju parka Finžgarjevega doma na Opčinah zaključili »Dnevi Sklada Mitja Čuk«, namenjeni otrokom in odraslim. Organizatorji so se pošteno namučili, saj so pripravili res popoln in zelo natrpan spored. V skoraj dveh tednih trajajočem srečanju se je zgodilo marsikaj, dovolj časa je bilo za kulturno obogatitev, za strokovno izpopolnitev in za zabavo. Otroci so prišli na svoj račun, saj so imeli veliko časa in priložnosti za igranje s sovrstniki, odraslim udeležencem pa so prireditelji ponudili vrsto tako zanimivih kulturnih prireditev, razstav, koncertov in predavanj, da je bilo kar težko izbirati, kaj spremljati in kaj ne.

V okviru dnevov ob 15-letnici Sklada Mitja Čuk, ki je s prostovoljnimi delom peščice idealistov v tem času opravilo že ogromno nepogrešljivega dela za otroke v težavah in za prizadete, so bili na sporedu ogled dokumentarca z naslovom »Pomagajmo otro-

kom« v režiji Marka Sosiča, koncerti, na katerih so igrali številni priznani izvajalci, logopedski tečaj pod vodstvom Mirjam Kandut, nastopile so tudi razne gledališke skupine, pomembno vlogo pa so imeli predvsem otroci, saj je vzporedno s temi prireditvami potekal tudi poletni center, ki se ga je udeležilo nad 60 otrok iz vse tržaške pokrajine.

Pokroviteljstvo za to prireditve je nudila župnija sv. Jerneja na Opčinah, tako da je bila proslavitev 15-letnice povezana tudi s praznovanjem farnega zavetnika.

Zelo zanimiva je bila okrogla miza z naslovom »Kajenje, alkoholizem - kolikšna je nevarnost?«. Govorili so zdravniki in razni izvedenci na tem področju. Posebno srečanje je bilo posvečeno nevarnosti mamil, problemu, ki zadeva tudi našo skupnost, čeprav si tega večkrat nismo pripravljene priznati. Psihoterapevt in psihiater Viljem Ščuka je posredoval nekaj številčnih podatkov, iz katerih je razvidno, da se število

Jelka Cvelbar govori udeležencem Dnevov Sklada Mitja Čuk

Negativno stališče do gradbenih posegov pri Sv. Ivanu

Pokrajinski odbor SKGZ je izrazil povsem negativno stališče do predvidenih novih gradbenih posegov v Boršiču pri Sv. Ivanu.

Načrt o področjih za ljudske gradnje bi namreč popolnoma sprevrgel temeljne bivalne značilnosti rajona, ki so ga neupravičene gradnje že težko prizadele, poseg tržaške občine pa je tudi očitno neutemeljen glede na vztrajno upadanje števila prebivalstva v mestu.

Obnašanje občinske uprave je nadalje v protislovju s sprejeto obvezo, da se za nove stanovanjske gradnje mesto ne bo širilo v periferijo, temveč bodo za to uporabljeni degradirani predeli mestnega jedra.

Pokrajinsko vodstvo SKGZ je v zvezi s tem sklenilo vprašati za srečanje s tržaškim županom in zadolženimi odborniki, kajti več kot dovolj je tako strokovnih kot političnih argumentov, da občina revidira svoje stališče in s tem dokaže, da ne misli nadaljevati po poti prejšnjih uprav, ki so z neupravičenimi gradbenimi posegi povzročile mnogo škode.

Trst, 24. avgusta 1994

zasvojenih z mamili več, nato je spregovorila dr. Vidonijeva, ki se pri tržaški Krajevni zdravstveni enoti ukvarja z vprašanjem mamil, in povedala, da se trenutno obrača k njim po pomoč kakih 600 oseb, psiholog iz Gorice Peter Komac pa je podal svojo izkušnjo na Goriškem. Letno pride k njemu kakih 200 zasvojenih, večinoma iz vasi. Socialna delavka Kristina Martelanc pa je povedala nekaj svojih izkušenj, ki si jih je nabrala z delom na nižjih, srednjih in višjih šolah. Dijaki, je dejala, so o mamilih zelo dobro informirani in marsikdo ima prijatelje ali znanke, ki so že bili ali pa so v stiku z drogo. Nekateri višješolci pa so mamila tudi že sami poskusili.

Nevredno »katoliške revije«

V zadnji številki katoliškega tednika italijanske Cerkve Famiglia Cristiana je na vidnem mestu objavljen daljši intervju z znanim mislovskim odvetnikom iz Trsta in prvokom stranke MSI oz. Alleanza Nazionale Giacomellijem. Tega človeka dobro poznamo in vemo, da se je strup in mržnjo do Slovencev, kjerkoli more in kadar koli mu je dana možnost. Mislim pa, da gre v tem intervjuju ta »gospod« iz Trsta preko vsake meje dobrega okusa, kaj šele demokratičnega dialoga, za katerim naj bi se tudi nova Finijeva stranka, ki je sedaj v Berlusconijevi vladi, zelo rada skriva.

Giacomelli v Famigli Cristiana zelo dobro pove, kako sam gleda na sosednji državi, na Slovenijo in Hrvaško. Pravi, da bo Hrvaška razpadla, Istra bo spet italijanska, nekaj jo bodo kupili, drugo pa da bo itak spet samo prišlo nazaj v objem matere Italije, pri tem da bo italijanski politiki veliko pomagal »amico serbo di Krajina« — srbski prijatelj iz Krajine.

Za Slovenijo fašistični prvok iz Trsta pravi, da itak ne bo obstala, ker se bo naslonila na Avstrijo in Italijo, ki si jo bosta sčasoma razdelili.

Za nas pa so najhujši napadi na slovensko šolo v Italiji, ko Giacomelli nalašč izkrivlja dejstva, češ da slovensko šolo v Trstu rešujejo samo slovenski učenci iz Slovenije, doda pa še veliko nesramnih laži, ki jih skorajda ne gre navajati. Seveda je sedaj upravičeno predvsem to, kako si lahko katoliška revija, ki je najbolj brana tedenska revija v Italiji, saj jo tiskajo v nad milijon izvodih in krepko prekaša konkurenco Panorame in Espresso, kako si lahko ta revija torej privoščiti tak grob napad na Slovence, ne da bi pri tem navedla vsaj kako kolikor toliko objektivno mnenje. Grenak priokus je v tem, da se človek ne more znebiti občutka, ko bere te stvari, da tudi italijansko katoliško časopisje podpihuje mržnjo do Slovencev. Seveda ne morem posploševati, lahko pa mirno zapišem, da takega intervjuja, ki meji že na kriminal, ne bi objavila nobena ugledna revija izven Italije. Zanimivo bi bilo tudi vedeti, zakaj objavljajo take stvari v tako kočljivih časih. Giacomellija sicer poznamo, nismo pa še poznali »njegove zunanje« politike. Le-ta pa meji že na blaznost.

Jurij Paljk

ČESTITKE

Sekcija Slovenske skupnosti za Devin-Nabrežino čestita Sari in Mitji ob rojstvu sina Jakoba.

* * *

Mlada družina Terčon je z rojstvom Jakoba postala popolna. Srečnim staršem Sari in Mitji ob veselom dogodku iskreno čestitamo, novorojenčku pa želimo, da bi mu v življenju vedno sijalo sonce.

Uredništvo in uprava
Novega lista

Tridnevna prireditev je bila konec prejšnjega tedna na Opčinah

»Svet se zabava« ali praznik za priseljence

Konec prejšnjega tedna se je v Prosvetnem domu na Opčinah zaključila mednarodna prireditev pod skupnim naslovom »Svet se zabava«. Organizirala so jo razna solidarnostna in mirovniška združenja, posvečena pa je bila vsem priseljenecem v našem mestu — od Afričanov do Kitajcev, Albancev in beguncev, ki so se rešili iz jugoslovanskega pekla.

Prireditelji so želeli probleme priseljencev iz daljnjih krajev, ki pripadajo različnim rasam, veroizpovedim in kulturnim izročilom, približati domačinom in jim omogočiti, da se tudi med seboj spoznajo in vzpostavijo prijateljski dialog, da se med vsemi splete vez solidarnosti.

V kioskih so na Opčinah ponujali razne jedi na žaru — specialitete z različnih koncev in krajev sveta, priseljenci pa so tudi prodajali predmete, izdelane v njihovi domovini. Poleg tega je bilo v Prosvetnem domu nekaj predavanj. Eno je bilo posvečeno nekdanji Jugoslaviji, govor pa je bil predvsem o humanitarni pomoči ter sprejemanju in zaščiti vojnih beguncev.

Elena Benvenuto, članica Italijanskega vsedržavnega konzorcija (I.C.S.), enega od prirediteljev praznika na Opčinah, je povedala, da je bilo pri organizaciji te mednarodne prireditve nekaj težav. Sprva so mislili, da bi v kioskih lahko ponudili nekaj najbolj tipičnih jedi različnih narodov, zaradi strogih predpisov pa so se morali omejiti na hrano na žaru. Organizacija I.C.S. se ukvarja izključno s problemom bivše Jugoslavije. Pravzaprav je nastala s tem namenom, deluje pa v najpomembnejših mestih nekdanje jugoslovanske države. V Splitu in Beogradu ima ta organizacija tudi svoja urada, ki ju upravljajo prostovoljci.

Težko je povedati, je še dejala Elena Benvenuto, koliko jugoslovanskih

V Prosvetnem domu na Opčinah je bilo vzporedno s praznikom tudi nekaj srečanj, posvečenih problemom priseljencev (foto D. Križmančič)

beguncev se trenutno nahaja v deželi Furlaniji-Julijski krajini. Samo na sedežu I.C.S. se zgledi tedensko kakih 40 oseb, ki potrebujejo pomoč. Iz te-

ga podatka je mogoče približno izračunati, da je v deželi FJK med prijavljenimi in neprijavljenimi kakih 10 tisoč beguncev iz bivše Jugoslavije.

Coroninijeve slike o času, ki ga ni več

V Gorici je čez poletje za obiskovalce odprt dvorec goriških grofov Coronini, v katerem je upravni svet Coroninijevega sklada že na začetku meseca junija odprl zanimivo likovno razstavo grofa Carla Coroninija. Kot je znano, je zadnji grof iz rodbine Coronini, Guglielmo Coronini - Cromberg, zapustil goriški občini vse svoje imetje in je zato razstava slik njegovega očeta Carla dejansko pravo odkritje za nepoznavalca te znamenite plemiške rodbine, ki je bila prisotna tudi na slovenskih tleh. Prav zato je likovna razstava slik Carla Coroninija dobro obis-

kana in bi si jo moral ogledati prav vsak Goričan, ki vsaj nekaj dā na poznavanje lastnih korenin in zgodovine Goriške.

Carlo Coronini je namreč živel v prejšnjem stoletju in je bil velik ljubitelj krajinarskega slikarstva, zato je tudi sam slikal in to kar dobro. Bil je pristaš tako imenovane veristične šole slikanja in so zato njegove krajine in vedute izrednega pomena za zgodovinarje, saj so veren prikaz Goriške in sosednjih krajev v prejšnjem stoletju, ko se še ni uveljavila fotografija.

Carlo Coronini je moral biti zelo melanholičen človek in to se v njegovem slikarstvu tudi vidi, saj je marsikatera slika otožna. Največ pa je slikal v Gorici in bližnji okolici, tako da se v Coroninijevem dvorcu na Drevoredu 20. septembra pred nami vrstijo vedute Gorice, reke Soče, krajinarskih motivov iz bližnjih Brd, seveda ne manjka dreves in raznih parkov. Prireditelji pa so razstavili tudi slike iz krajev, kjer je grof Carlo Coronini letoval ali pa imel svoja posestva. Coroninijeve slike pričajo o času, ki ga ni več, lahko pa bi rekli, da nekako prepričujejo gledalca, da je mit habsburškega sveta in taktarnega življenja preživel vse vojne.

Razstava je odprta od torka do sobote od 10.30 do 12.30 in od 15.30 do 19. ure. V nedeljah pa si razstavo lahko ogledamo od 11. do 19. ure.

Jurij Paljk

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL - GORICA

sporoča, da se začne redni pouk v ponedeljek, 19. septembra 1994. Učence, ki niso še potrdili vpisa za novo šolsko leto in tisti, ki se letos prvič vpisujejo, lahko to opravijo od 1. do 10. septembra 1994 na tajništvo šole. (tel. 0481/532163).

Vpisovanja na oddelkih bodo:

- Števerjan — Sedejev dom, ponedeljek, 5.9. (od 18. do 19. ure)
- Podgora — Župnijska dvorana, torek, 6.9. (od 18. do 19. ure)
- Štandrež — Gregorčičev dom, sredo, 7.9. (od 18. do 19. ure)
- Sovodnje — Kulturni dom, četrtek, 8.9. (od 18. do 19. ure)
- Doberdob — Župnijska dvorana, petek, 9.9. (od 18. do 19. ure)
- Plešivo — Osnovna šola, četrtek, 16.9. (po šolski maši)
- Romjan — Sedež društva Jadro, sredo, 7.9. (od 8.30 do 9.30)

Poučevali bodo naslednje instrumente: klavir, orgle, violino, violončelo, kontrabas, kljunasto in prečno flavto, oboo, fagot, klarinet, trobento, pozavno, rog, saksofon, kitaro, harfo, harmoniko, in tolkala. Poleg instrumentov bo na šoli tudi pouk solopetja in vseh stranskih predmetov (teorija in solfeggio, harmonija, glasbena zgodovina) ter komorna igra, zborovsko petje in tečaj DO-MI-SOL za najmlajše.

Srečanje za ovrednotenje agriturizma

V raziskovalnem centru na Padričah bo v soboto, 10. septembra, na sporedu srečanje na temo: »Kmečki turizem: sredstvo za ovrednotenje kmetijstva in okolja na nerazvitih območjih«, ki ga prireja Kmečka zveza in Pokrajinska zveza neposrednih obdelovalcev pod pokroviteljstvom Kraške gorske skupnosti.

Ob 9.30 je na sporedu predavanje Slavka Škerlja, predsednika Združenja Zeleni Kras, ki bo udeležencem orisal delovanje te organizacije. O agriturizmu na goratih območjih bo nato spregovoril predstavnik Agriturističnega združenja Trento Antonio Pedron, predavali pa bodo še predsednik Vsestranske zveze kmetov Dante Savorgnan in predsednik Vsestranskega združenja Terranostra Eugenio Zaggia. Sledila bo razprava.

Dan kasneje, 11. septembra, pa se bodo ljubitelji gorskih koles odpravili na agrituristično kolesarjenje po raznih kmetijskih obratih na Krasu. Odhod bo s kmetije Neva Radovica, Nabrežina 138/a, kjer se bo popoldne izlet zaključil s pokušjo raznih kmečkih pridelkov.

**BANCA DI CREDITO
COOPERATIVO**

**ZADRUŽNA
BANKA**

AURISINA

NABREŽINA

vabi člane, da se udeležijo **izrednega in rednega občnega zbora**, ki bo v prvem sklicanju v četrtek, dne 1. septembra 1994, ob 19.00 uri in v drugem sklicanju v

petek, 2. septembra 1994

ob 20.00 uri v dvorani SKD »Igo Gruden«, Nabrežina 89 z naslednjim

DNEVNIM REDOM

IZREDNI DEL:

1. Pregled in odobritev načrta za fuzijo Kmečko obrtne hranilnice in posojilnice v Nabrežini — Zadrुžne banke v Nabrežini, zadruga z neom. zavezo, Nabrežina 106 s Hranilnico in posojilnico na Opčinah — Zadrुžno banko na Opčinah, zadruga z neom. zavezo, Opčine, ul. Ricreatorio 2, (v smislu člena 2501 Civilnega zakonika).

Odobritev zadrुžnega statuta in določitev pogojev ter postopka za združitve.

Dodelitev pooblastil in tozadevni sklepi za izvedbo združitve.

REDNI DEL:

1. Določitev odbornikov v upravni odbor novo nastale združene Zadrुžne banke.

**HRANILNICA IN
POSOJILNICA
OPČINE**

**ZADRUŽNA BANKA
OPČINE**

vabi cenjene člane, da se udeležijo **izrednega in rednega občnega zbora**, ki bosta v prvem sklicanju dne 2. septembra 1994, ob 18.00 uri in v drugem sklicanju v

soboto, 3. septembra 1994

ob 20.00 uri, v Prosvetnem domu na Opčinah, ul. Ricreatorio št. 1 z naslednjim

DNEVNIM REDOM

IZREDNI DEL:

1. Pregled in odobritev načrta za fuzijo Kmečko obrtne hranilnice in posojilnice — Zadrुžne banke v Nabrežini, Zadruga z neomejeno zavezo, Nabrežina 106 s Hranilnico in posojilnico — Zadrुžno banko na Opčinah, Zadruga z neomejeno zavezo, Opčine, ulica Ricreatorio št. 2, (v smislu člena 2501 civilnega kodeksa).

Odobritev zadrुžnega statuta in določitev pogojev ter postopka za združitve.

Dodelitev pooblastil in tozadevni sklepi za izvedbo združitve.

REDNI DEL:

1. Zvišanje števila odbornikov s tremi, ki jih predlaga nabrežinska Posojilnica v Upravni odbor novo nastale združene Zadrुžne banke.

Narečna poezija Marije Mijot

»Kaku reuno je u mladuste blo žeulenje.
U'jske skuze te narbulša leta.
Še kruha črnega je mrva bla n'n šteta.
U smehe, juoke utruk, samo trpljenje.«

V štirivrstičnici, ki takoj po mottu uvaja pesniško zbirko Souze jn smeh (1962), je pred kratkim preminula svetoivanska pesnica strnila svoj pogled na življenje, svojo življenjsko modrost, v izvornih narečnih poezijah pa je z rahlim humorjem prikazala svetle in temne strani vsakdanjega predmestnega in vaškega življenja. Kajti življenjska pot pesnice, kulturne in prosvetne delavke Marije Mijotove se je odvijala med solzami in smehom, med težavami in radostjo slovenskih predmestnih ljudi in zlasti otrok.

Mijotova se je rodila 23. maja 1902 pri Svetem Ivanu, se šolala na Ciril-Metodovi šoli in obiskovala dveletni trgovski tečaj. Kasneje se je preživljala kot prodajalka, šivilja in hišna pomočnica. S svojo osebnostjo in delovanjem je vidno zaznamovala zlasti obnavljanje kulturnega in prosvetnega življenja pri Svetem Ivanu po drugi svetovni vojni. Njena samosvoja pesniška žilica se je izražala preprosto, neposredno, v jeziku vsakdanjih pomenkov, v narečju, v klenih ljudskih metaforah. Kot je živela in delovala skromno in pogumno, tako je pesnica tiho odšla od nas v prvih avgustovskih dneh: v času natrpanih plaž in dopustniške mrzlice neznosnih pasjih dni.

Ime Marije Mijotove je povezano predvsem s pojmom narečne poezije, o kateri Taras Kermauner v antologiji Poezija slovenskega zahoda ugotavlja, da »ni še našla poti v slovensko kulturno literarno zavest kot nekaj resnega, upoštevanja vrednega, dostojnega, ustreznega.« Ob tovrstni poeziji so se pojavljale in se še vedno pojavljajo težave in problemi pri zapisovanju narečnih glasov. Narečna poezija ima poseben čar kot izgovorjena beseda, živi v pogovoru med ljudmi, učinkuje neizumetničeno, domače, kot povezovalni element sicer ožje skupine ali skupnosti ljudi. Mijotova pa ni samo pesnica svetoivanske srenje, ki jo oživljal v pesmih o puštu, kresovih, semnju, ampak pesnica tržaške Primorske, pesnica, ki jo nekateri postavljajo ob bok Goričan-ki Ljubki Šorlijevi.

Ob umetnici kažeta velik posluš za spevnost verza, za blagoglasnost in rime, obe poleg ljubezenskih poezij ter impresij ljubita zlasti otroško poezijo. Šorlijeva se dviga v višine z religiozno liriko, Mijotova pa ostaja na trdnih tleh, pri navadah in običajih, pri vsakdanjih pomenkih. Kritika je opozorila na njeno ljubezensko poezijo in na dejstvo, da bi težko našli pri pesnici literarne reminiscence. Izjemo predstavlja poezija Zap'ščena, ki spominja na Prešernovo Nezakonska mati.

Marija Mijot je svoje pesmi začela objavljati po drugi svetovni vojni v Primorskem dnevniku, v revijah Zaliv in Dan. V narečju je nastala tudi enodejanka Slika iz življenja svetoivanskih manderjerjev (1959). Pesniška zbirka Souze jn smeh je izšla šele decembra 1962 s spremno besedo Vladimira Bartola, v ponatisu 1969 pa vsebuje tudi esej Ivana Šavlija. V drugem razdelku so zbrane otroške pesmi, ki so med najlepšimi slovenskimi tovrstnimi poezijami. V njih nastopajo živalice: miška, polžek, kos, bolha in neugnani otroci Pepček, Mari-ka, Jožek, Miček, Marjanca in drugi.

Igrivo in vedro se nam predstavlja podoba nervoznega polžka:

»Použek teče po kanale,
u sile z'bo je učale,
z uojst je pala me še pipa,
le z rogličke samo tipa.

Zid buo muogo še naskuačet,
srebra duaste še patuočet,
dukr pride du salate,
za pazdravet suaje brate.«

V mojem spominu bo Mijotova ostala zlasti kot pesnica, ki je znala v otroških poezijah pričarati sproščenost, navihanost in prvinskost otrok. Kajti v njihovem življenju je gotovo več smeha kot solz.

Majda Artač Sturman

V Trstu se je pred nekaj dnevi mudil hrvaški veleposlanik v Rimu Davorin Rudolf. V občinski palači ga je sprejel župan Riccardo Illy, ki se je z gostom pogovarjal predvsem o možnosti sodelovanja med obema državama. Hrvaški veleposlanik je obenem izrazil željo, da bi čimprej prišlo v Trstu do odprtja konzularnega predstavništva. Poleg rimske ima namreč Hrvaška svoje diplomatsko predstavništvo samo še v Milanu.

Mednarodni folklorni festival se je prejšnji teden zaključil v Gorici z zmago plesalcev iz Martinike, ki so prejeli trofejo »Castello di Gorizia«. Drugouvrščeni Filipinci so prejeli le glasmanj. Folklorni natečaj v Gorici je bil letos že 24. po vrsti.

Mednarodna filmska umetnost v Benetkah

Danes se začne v Benetkah 51. izdaja najlepšega filmskega festivala na svetu. Mednarodna razstava filmske umetnosti bo v skoro dveh tednih do 12.9. skušala uresničiti nemogočo, a vendar mogočo povezavo med lahkim, spektakelskim in amerikanizirajočim filmom, ki polni filmske dvorane in beleži najvišjo TV gledanost na eni strani, ter umetniškimi, idejno-angažiranim in avtorskim snovanjem evropskega kova, ki ga lahko vidimo skoraj samo na festivalih ali ob nemožnih televizijskih nočnih urah, na drugi.

Po že utečenem scenariju se napovedujejo uveljavljena in nova zvezdniška imena (npr. Harrison Ford, Schwarzenegger, Nicholson, Tom Hanks), ki bodo predstavila hollywoodske novosti. Ravno tako bodo prisotni v tekmovalnem in drugih spremnih sporedih ugledni avtorji in dobri znanci beneške mostre: Čeh Menzel, Španec Bigas Luna, Oliver Stone, Olmi. Na beneškem Lidu se vsako leto sreča tudi vse, kar leze in gre v italijanskem filmu. Spomnili se bodo na prerano umrlega igralca Massimo Troisija z njegovim zadnjim filmom Poštar režiserja M. Radforda. Na ogled bodo zadnja dela znanih mladih avtorjev, npr. Bik Carla Mazzacurattija, Lamerica Giannija Amelia, in novih kot Resnično življenje Antonia H., v režiji Enza Monteleoneja.

Ob vsem naštetem bo privihrala na festivalsko prizorišče običajna kopica politikov, tokrat obnovljena garnitura druge republike — predsednika obeh vej parlamenta Pivetti in Scognamiglio, ministri Fisichella, D'Onofrio, Fiori in podtajnik pri predsedstvu vlade Letta, ki je pristojen za turizem in prireditve, kamor spada tudi film. Upati je, da novi ljudje, opremljeni tudi z menadžerskimi izkušnjami, ne bodo ponovili starih floskul in krokodiljih solz v zvezi s krizo italijanskega filma in Bienalon, ki čeprav kljubuje konkurenci največjih svetovnih festivalov, razpo-

laga s proračunom deželnega odborništv.

Beneški festival je konec koncev obvezno in priljubljeno srečanje ne le za filmske delavce, časnikarje in strokovnjake, ampak še posebej za številno cinefilsko družino, ki se za 10 dni preseli s kamperji, šotori in spalnimi vrečami iz cele Italije na Lido in tu skupno z razgretimi krajevnimi navijači polni dvorane, zlasti nočne projekcije najbolj spektakularnih filmov. In ostali? Tako RAI kot Fininvestove mreže Telepiù in Videomusic bodo sproti, tako rekoč sočasno posredovale intervjuje, posebne prenose, posnetke najvažnejših filmov, mondeno kroniko in ostale festivalske dogodke, tako da bomo lahko vsi spremljali v realnem času in iz domačega fotelja dogajanje in, kar je najvažnejše, zakulisje tega edinstvenega medijskega dogodka.

Davorin Devetak

Zaskrbljenost zaradi podlega atentata v Celovcu

Slovenci v Italiji so soglasno obsodili in tudi s precejšnjo zaskrbljenostjo prejeli vest o podlem dejanju v Celovcu proti tamkajšnji dvojezični šoli Karel Renner. V atentatu so bili, kot znano, ranjeni trije policisti, med temi eden hudo. Slovenska skupnost iz dežele Furlanije-Juljske krajine je v tiskovnem poročilu najodločneje obsodila dejanje, »ki je očitno uperjeno proti slovenski manjšini v Avstriji, pa tudi proti mirnemu sožitju v obmejnem področju, v katerem ta narodnostna skupnost živi,« beremo v poročilu.

Glavni tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj je obsodbo atentata posredoval avstrijski zvezni vladi prek avstrijskega konzulata v Trstu. V noti je poudaril nujnost, da avstrijske oblasti najresneje in najodločneje nastopijo proti nevarnim rušilcem omikanega in enakopravnega sožitja

med narodi v samem osrčju Evrope, izrazil pa je tudi solidarnost z agenti javne varnosti, ki so bili v atentatu ranjeni.

Tudi Slovenska kulturno gospodarska zveza je krvavi dogodek najodločneje obsodila. »Sume, da gre za neonacistično akcijo, dovolj jasno potrjuje dejstvo, da je bil peklenški stroj nastavljen pred šolo, v kateri deluje prva pravno priznana dvojezična šola v Celovcu, za katero so si koroški Slovenci dolgo prizadevali,« je med drugim zapisano v tiskovni noti. SKGZ dalje ugotavlja, da se »atentat značilno uokvirja v serijo neonacističnih bombnih »podvigov« v Avstriji. O tem, da se poskuša zaostri tudi odnos do manjšine, pa priča tudi eksplozivno pismo, ki je bilo pred nedavnim podtaknjeno predsedniku še nepriznanega društva Slovencev na avstrijskem Štajerskem«.

Umrli je Just Vodopivec

V torek, 16. avgusta, so na pokopališču v Zgoniku položili v grob uglednega domačina Justa Vodopivca. Umrli je v starosti 91 let. Od pokopnika se je ob odprtem grobu poslovil dr. Drago Legiša s temi besedami:

»Preden Vas zemlja, naša blagoslovljena kraška, slovenska zemlja za vedno sprejme v svoje naročje, dovolite, da Vam v imenu našega kraškega občestva in predvsem v imenu Slovenske skupnosti spregovorim nekaj skromnih besed v zadnje slovo.

Predvsem posredujem iskreno besedo javnega priznanja in zahvale za Vašo trojno zvestobo.

Najprej za Vašo zvestobo zemlji, kar je prihajalo do izraza tako z njenim umnim obdelovanjem kot tudi z nečim drugim, česar se ne naučiš ne iz knjig, ne z obiskovanjem tečajev ne iz ust strokovnjakov, ampak le z govorico srca; zvestoba zemlji torej, ki je izvirala iz ljubezni;

Priznanje dalje za zvestobo družini, tej temeljni in nenadomestljivi celici družbenega in narodovega življenja;

priznanje končno za Vašo zvestobo ožjemu in širšemu občestvu, svojemu rodu, svojemu ljudstvu. To je zvestoba hkrati jeziku, izročilu, tradiciji, torej naši zgodovini, kulturi, omiki.

To zvestobo ste pokazali tudi v najbolj kočljivih, najtežavnejših obdobjih svojega življenja: med črno diktaturo, ki je naše ljudstvo bila obsodila na narodno smrt; med drugo svetovno vojno, katere viharji so svoje smrtonosne vale pljusknili tudi v naše kraje; v razburkanih prvih povojnih letih, ko je bilo treba zastaviti vse sile za obnovo in prenovo naše ožje in širše domačije. S hvaležnostjo se Vas spominjamo, ko ste s tolikšno čutom za odgovornost in s takšno marljivostjo nekaj let opravljali upraviteljske dolžnosti v občini.

Spoštovani in dragi gospod Vodopivec, luč sveta ste zagledali na začet-

ku našega dvajsetega stoletja, od tega sveta pa se poslavljate, ko manjka le nekaj let do konca stoletja. Veliko ste v svojem dolgem življenju videli, dobrega in slabega, veliko ste preizkusili. Nikdar pa niste izgubili kompasa, to je tiste priprave z magnetno iglo, ki določa strani neba. Pri sebi ste vedno ohranili kompas, ki Vam je usmerjal življenjsko pot. Odtod tudi Vaša trojna zvestoba, ki sem jo pravkar omenil.

Z Vašo smrtjo je zares padel še en hrast na tem našem Krasu. V tolažbo in uteho pa nam je dejstvo, da rastejo tudi po Vaši zaslugi novi hrasti, katerih široke krošnje nam dajejo varstvo, da nas ni strah za prihodnost. Hvala Vam tudi za to.

Ko se klanjamo Vašemu liku, Vam zagotavljamo, da Vas bomo ohranili v trajnem spominu. Gospe vdovi, hčerki in sinovoma ter vsem sorodnikom izrekam globoko občuteno sožalje. Rajnemu pa naj bo lahka domača zemlja in naj počiva v božjem miru.

Janko Jež

SPOMINI (5)

(Ob 50-letnici kapitulacije italijanske fašistične armade v Sloveniji)

Albin Prepeluh

Po Čotarjevi zaslugi sem spoznal Albina Prepeluha. Sprejel me je v svoji pisarni v tiskarni ob Ljubljani na Cojzovem nabrežju med Čevljarskim in Cojzovim mostom. Za mizo je stoloval njegov portret v skoraj naravni velikosti, delo našega impresionističnega slikarja Vavpotiča. Iz mojih uvodnih predstavitenih besed je izvedel, da je pred njim primorski študent, ki je prišel iz Trsta v Ljubljano s trebuhom za kruhom in obenem željan univerzitetne diplome. Francoščino sem še precej dobro znal. Tega jezika sem se vestno učil na gimnaziji. Kmalu sem začel brati razne francoske liste in se lotil branja manj zahtevnih literarnih tekstov. Že v Trstu sem kot srednješolec pomagal iz zadrege dijakom, ki so slabše uspevali ali pa imeli celo popravni izpit

iz tega jezika. Po Čotarjevem nasvetu si je bil Prepeluh nabavil slovnico, sestavljeno po znani Berlitzovi metodi. Učil sem ga v tiskarniški knjižnici poleg stavnice. Delala sva intenzivno skoraj eno leto, tako da je lahko za silo bral francoske časopise in že sestavljal pisma. Dopisoval si je namreč s številnimi francoskimi politiki. S Čotarjem se je bil namreč že mnogo naučil.

Maršal Svetozar Borojević

Iz vsakodnevnih pogovorov s Prepeluhom sem se marsičesa naučil. Predvsem sem občudoval njegov mirni pogovorni pristop, rad se je nasmehnil in odgovarjal na moja vprašanja o svojih političnih izkustvih. Medtem sem že izvedel, da piše spomine na prevratno dobo po prvi svetovni vojni. Kot član prve slovenske vlade v Ljubljani se je zavedal usodne napake, ki jo je vlada zagrešila v odnosu do avstrijskega maršala Svetozarja Borojevića.

Kdo je bil ta slavni maršal? Po rodu je bil Hrvat. Med prvo svetovno vojno je dosegel najvišji čin v avstroogrski armadi. Dne 27. maja 1915 je postal poveljnik armade na Soči. Zadržal je prvi italijanski napad in odbil vseh enajst italijanskih ofenziv maršala Luigija Cadorne. Slednjega je zamenjal maršal Armando Diaz, ki je zadržal avstrijsko protiofenzivo šele na reki Piave v oktobru 1917. Italija je medtem dobila okrepitev zahodnih zaveznikov, med katere so spadali tudi češki legionarji. Zato se je moral Borojević umakniti na prvotne položaje na Goriškem. Frontno poveljstvo je imel na utrjenem Sv.

Paziti pa je treba, da bo grozdje resnično zrelo

Trgatev bo letos teden dni prej

Letošnje vremenske razmere so bile take, da je grozdje hitreje zorelo, zato je mogoče napovedati vsaj za teden dni bolj zgodno trgategv kot prejšnja leta. Dež, ki smo ga dočakali pred tednom dni, je odpravil nevarnost suše, ki starejših vinogradov, zasajenih na globljih in močnih tleh, ni prizadela, precej škode pa je dolga letošnja suša povzročila v mladih vinogradih oziroma tistih, ki so bili zasajeni na bolj plitvih tleh. Dolgo obdobje brez padavin je seveda pustilo posledice na zgodnejših belih sortah, kasnejše sorte pa bodo, po padavinah minulih dni, imele še dovolj časa, da bodo nadoknadile zamujeno. Upati je, da bomo imeli v septembru še dovolj toplih in sončnih dni, da bo zorenje lepo napredovalo.

Suša ponavadi vpliva ne le na sladkorno stopnjo v grozdju, ampak izrazito padejo tudi razne sadne kisline, ki pa so velikega pomena za ohranjanje kvalitete vina. Pregledi, ki jih bodo izvedenci začeli opravljati v prihodnjih dneh, bodo pokazali, kakšno je dejansko stanje in kdaj bo torej najbolj ugoden čas za trgategv.

Na splošno pa ne bo odveč poudariti, da moramo paziti, da bomo pobirali resnično zrelo grozdje, kajti le tako grozdje da tudi polno in harmonično vino. Žal se velikokrat zgodi, da gredo nekateri prezgodaj v vinograd, v strahu, da bi pridelek uničili toča, ptice ali možna gniloba. Le v slednjem primeru bodo pohiteli s trgatvijo, drugače pa bomo čakali na najbolj ugodne razmere med sladkorjem in kislino.

Na trgategv se moramo torej že pripravljati. V prvi vrsti počistimo klet oziroma prostor, v kate-

rem sprejemamo in predelujemo grozdje. Še najbolj preprosto in učinkovito je, če klet prebelimo z apnom, ki je tudi odlično razkužilo. Posebno pozorno moramo počistiti vso posodo in orodje, ki bo prišlo v stik z grozdom, saj je mošt izredno dovzeten asimilator vseh slabih vonjev in okusov.

Leseno posodo moramo seveda namočiti, da ne bo puščala, in jo temeljito očistiti. V primeru, da je to potrebno, jo bomo tudi pripravili, s čimer bomo na najbolj temeljit način razkužili notranjost sode. Sicer se v kletarstvu vse bolj uporablja posoda iz umetne mase ali plastike oziroma in nerjavčega jekla. Tako so lesene brente in brentače zamenjale plastične, vse bolj pa se uveljavljajo plastični zabojčki za prevoz grozdja, ki so se izkazali kot zelo primerni, ker se v njih grozdje ne stisne in se torej proces oksidacije ne začne že v vinogradu. Poleg tega so zabojčki lahki in jih lahko hitro očistimo.

Mnogi tudi prevažajo grozdje v prikolicah, ki jo prekrijejo s plastično foljo. Tudi v tem primeru moramo bodisi prikolico kot plastično platno temeljito počistiti in tudi razkužiti. Izkazalo se je, da je še najbolj primerna uporaba nekaterih tekočih detergentov. V tem primeru pa moramo paziti, da posodo temeljito izplaknemo, da ne bi na površini strojev in posode ostalo razkužilo.

Počistiti bomo morali tudi stikalnico in drozgalnico, pompo in vse ostalo orodje, ki ga bomo potrebovali pri delu. Prav je, da se tega lotimo čimprej, da ne bi v dneh, ko bi morali začeti s trgatvijo, šele mislili, kaj vse je treba narediti.

Vire antičnih in srednjeveških avtorjev je raziskal dr. Rajko Bratož

Zbirka Zgodovinskega časopisa o bitki pri Frigidu

Dvanajsta Zbirka Zgodovinskega časopisa, ki ga v Ljubljani izdaja Zveza zgodovinskih društev Slovenije, je v celoti posvečena 1600-letnici najpomembnejše bitke, ki se je odigrala na ozemlju Slovenije. V Vipavski dolini sta se namreč 5. in 6. septembra 394 spopadla cesarja Teodozij in zadnji poganski proticesar Evgenij. S porazom in smrtjo slednjega se je krščanstvo dokončno utrdilo kot religija Rimskega imperija. Znamenita bitka pri Frigidu je torej bistveno vplivala na nadaljnjo evropsko in tudi svetovno zgodovino.

Potek dogodkov po virih zgodovinarjev tistega časa in kasnejših obdobjih, pomen in posledice, ki so sledile izidu bitke, je v pravkar izšli reviji analiziral dr. Rajko Bratož, profesor antične zgodovine na ljubljanski univerzi. Izid revije je posvečen bližnji obletnici in mednarodnemu znanstvenemu simpoziju, ki bo ob tem potekal od 4. do 10. septembra v Ajdovščini pod naslovom »Zahodni Ilirik in Se-

verovzhodna Italija v poznorimski dobi«. Prav v tem času pa so na Vipavskem že bile razne prireditve ob 1600-letnici bitke pri Frigidu.

Dr. Bratož v svoji raziskavi najprej omenja latinske avtorje, ki so živeli v času, ko se je bitka odigrala, da je omenja poročila grških zgodovinarjev iz prve polovice 5. stoletja in njihovih posnemovalcev do začetka 7. stoletja, poznoantične latinske povzetke o bitki (leta 400-580), poročila bizantinskih kronistov in cerkvenih zgodovinarjev od 9. do 14. stoletja ter še srednjeveške zahodne pisce od 8. do 14. stoletja. Povzetek spopada v Vipavski dolini pred 1600 leti je napisan tudi v nemščini.

* * *

V Gradišču na Goriškem bodo v tamkajšnji deželni galeriji 9. septembra odprli antološko razstavo del slikarja Avgusta Černigoja. Ogledati si bo mogoče kakih 160 skic, risb in jedkanic tega velikega slikarja, ki je bil nepogrešljiv učitelj tudi za mnoge mlajše umetnike. Dela, razstavljena v Gradišču, so iz njegovega plodnega štiridesetletja od leta 1930 do 1970.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST«
Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar,
Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni
in odgovorni urednik), Miro Oppelt,
Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij
Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega
tiska v Italiji

Mihaelu, zaledni štab pa je bil v Postojni. Po porazu avstroogrške armade in po razpadu cesarstva je prosil vlado v Ljubljani, naj mu dovoli prihod v Slovenijo, da bi ustavil avstrijske vojake, ki so se v neredu vračali domov, in da bi z reorganizirano vojsko skušal zaustaviti napredovanje italijanske vojske po slovenskem ozemlju. V Ljubljani so njegovo prošnjo zavrnil, ker mu niso zaupali.

Da so mu delali krivico izhaja tudi iz naslednjega podatka, ki ni znan. Ob prevratku se je maršal Borojevič nekaj časa zadržal v Postojni na svoji štabni komandi. Čakal je na odgovor iz Ljubljane. Vsak dan se je sprehajal po Soviču, z gozdom pokritem hribu nad Postojno. Pot ga je vodila ob vznožju za hišo, kjer je bivala moja sestrična Ivanka Bizjak, ki je bila prostovoljna bolničarka v vojaškem lazaretu v Postojni. Zjutraj se je navadno zadrževala na vrtu in tako spoznala maršala Borojeviča, ki se je vzpenjal na Sovič. Rad je z njo pokramljal. Nekega jutra ga je videla, kako je prihajal počasi s pismom v roki in jokal. Poslovil se je od nje in povedal, da se vrača v Avstrijo, vendar ne skozi Ljubljano, ker mu je slovenska vlada prepovedala prihod na slovensko ozemlje.

Mislil, da je bil maršal Borojevič vreden našega zaupanja, saj ga je zagrebška univerza počastila s častnim doktoratom. Borojevič je umrl v Celovcu. Pokopan je na Dunaju. Že med vojno so mu postavili spomenik v Kopri- vi na Krasu in Sežana ga je imenovala za častnega meščana, ker se je izkazal kot branilec slovenske zemlje. Kot vojak je bil Borojevič energičen, vztrajen in neizpros. Žal je bilo pod njegovim poveljstvom prelito veliko slovenske, hrvaške in bosanske krvi, saj je vsa soška fronta en sam »slovenskih fantov grob«.

Ker sem v tem poglavju o maršalu Borojeviču omenil sestrično Ivanko, naj mi bo dovoljeno povedati še kaj o Ježevi rodovini, ki je v Postojni po ženski liniji trdno zakoreninjena. Sredi prejšnjega stoletja sta se z zaselka Ježovo na Nanosu preselila v Strmico dva Ježa, stric in nečak. Poročila sta se z dvema sestrama Jenčkove družine. Postali so pridni in delavni kmetje in trgovci z lesom. Mati mojega očeta se je proti koncu stoletja preselila k hčerki Mariji v Postojno. Ta se je poročila z bogatim gruntarjem iz Majlanda Bizjakom. Zaradi ugleda, ki ga je užival, je bil do smrti poveljnik postojnskih gasilcev. Bil je visoke postave in imel velike brke. Zares je bil lep, ko si je nadel bleščečo čelado, ob bok pritrtil poklicno sekuro in v lepi modri uniformi korakal na čelu svojih gasilcev v povorki po postojnskih cestah.

Stara mati si je pri preselitvi iz Strmice v Postojno kot preužitek zagotovila simbolično vrečo hrušk z domačega vrta v Strmici, kjer še danes mogočno sameva in rodi.

Pri vsakokratnem obisku v Strmici rad stopam pod to hruško, ki ji še danes pravijo materna hruška. Pri pisanju teh vrstic me prešinja spomin na čas, ko sem kot otrok zvečer stal z očetom pod to hruško ob ognju, kjer so pekli polhe, ki so številno gnezdili v hruškovem objemu. Lov na polhe je danes šel v pozabo. Prav tako so šle v pozabo polhovke, s katerimi so se ponašali naši dedje. Nekega večera sem z nekaterimi bratranci in sestričnimi (Johanca, Francka, Pavla, Janko, Mimica) sedel na stolčkih na odprtem ognjišču okrog tlečega ognja. Stara mati pa nam je zaverovano govorila ne o vilah ali palčkih, marveč o žandarjih in ravbarjih, ki so se podili in lovili po gozdovih med Postojno, Ravberkomando in Strmco v času, ko je tod še cvetelo tihotapstvo s konji, tobakom in cekini.

(Dalje)